

Linjaamme yhdessä 4H-nuorisotyötä vuoteen 2013 TÄHTÄIMESSÄ TULEVAISUUS

Huhtikuussa 2010 sääntömääräisesti kokoontuva Suomen 4H-liiton edustajakokous päättää seuraava kolmivuotiskauden (2011–2013) toimintasuunnitelmasta (strategiasta). Tulevasta strategiasta ja strategiaprosessista on keskusteltu liiton hallituksen kokouksissa, 4H-piirien johtajien kokouksessa ja 4H-liiton henkilöstön seminaarissa. Internetin ja intranetin kautta on kahdella kyselyllä kartoitettu kentän näkemyksiä 4H-nuorisotyön päämäärästä, toiminta-ajatuksista, arvoista ja toimintaympäristöstä.

Edellä mainittujen pohdintojen perusteella voidaan strategian valmisteluun liittyen vetää mm. seuraavia johtopäätöksiä:

1. Aikaisempien strategioiden pohjalta tehty toiminnan kehittäminen on ollut suotuisaa, eikä merkittäviin linjanmuutoksiin ole tarvetta. Kentän näkemyksen mukaan kehittämismuutos on ollut riittävää ja ”tarpeettomat” muutokset rasittavat ja uhkaavat työssä jaksamista.
2. Strategiaan on liittynyt erillinen toimintateema, joka on saattanut vaikeuttaa strategiakokonaisuuden ymmärtämistä ja toteutusta.
3. Strategian kohderyhmä on saattanut olla osittain liian laaja. 4H-toimijoiden lisäksi strategia on suunnattu myös mm. sidosryhmille, minkä vuoksi siitä on tullut varsin laaja 4H-toiminnan yleiskuvauksineen.
4. Nykyinen toimintateema (tuotteistaminen, tuotekehitys, yhtenäinen toiminta) on niin laaja ja vaativa, että sen jalkauttamista on ehdottomasti pystyttävä jatkamaan myös meillä olevan strategiakauden jälkeen.

Edellä todetun mukaisesti strategialuonnosta työstettäessä on pyritty:

1. Tekstin lyhentämiseen ja ilmaisun tiivistämiseen.
2. Strategian kohdentamiseen 4H-luottamushenkilöille, -vapaaehtoisille ja -toimihenkilöille. Lisäksi tarvitaan erillinen 4H-nuorisotyön esite, joka sisältää mm. vision, toiminta-ajatuksen, arvot, 4H-nuorisotyön kasvatusperiaatteet, avaintuotteet ja organisaatioiden tehtävät.
3. Tuotteistamisen ja tuotekehityksen sekä avaintuotteiden ja yhdenmukaisen toiminnan jalkauttamiseen.

4H-nuorisotyö 2011 - 2013

YHDISTYKSET TOIMINNAN YTIMESSÄ

Johdanto

4H-NUORISOTYÖ 2011-2013 on järjestön strategia-asiakirja, joka linjaa toimintaamme vuoteen 2013 saakka. Strategian pohjalta 4H-järjestössä käydään vuosittain kaikki organisaatiotasot kattavat tulokeskustelut ja laaditaan yksityiskohtaiset toimintasuunnitelmat. Vuosittain solmitaan myös tulossopimus maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Tiedostamme toimintaympäristön muutokset

Lasten ja nuorten toimintaympäristöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä kotia, koulua, koulua ja työelämää, asuin- ja harrasteympäristöä sekä hyvinvointia ja mediaa. Myös yhteiskunnallisen toimintaympäristön muutokset vaikuttavat 4H-nuorisotyöhön.

Koti

Suomalaisten käsitys perheestä on muuttumassa. Perinteisen ydinperheen rinnalla ymmärretään olevan erilaisia perhe-muotoja. Lapset ja nuoret asuvat hyvin erilaisissa perheissä. Perheen ja työn yhteensovittamisen haasteet näkyvät kotien arkipäivässä eri tavoin. Monet lapset ja nuoret viettävät paljon aikaa ilman aikuisten läsnäoloa ja kokevat saavansa liian vähän huomiota vanhemmiltaan. Vanhemmat tarvitsevat monipuolista tukeaa kasvatustehtävässään.

Asuinympäristö

Yhä useampi lapsi ja nuori asuu kaupungeissa, kaupunkien reuna-alueilla tai taajamissa. Maaseudulla asuvien lasten ja nuorten määrä vähenee. Ulkomaalais-taustaisten perheiden määrä lisääntyy. Lasten ja nuorten suhde luontoon ja maaseutuun muuttuu etäisemmäksi. Huoli ympäristöasioista nuorten keskuudessa kasvaa

Harrasteympäristö

Jokaisella lapsella ja nuorella tulee olla mahdollisuus omaan harrastukseen. Nuoret haluavat kokeilla erilaisia asioita ja vaihtavat helposti harrastuksiaan. Nuorten vapaa-aikaa ja kansalaistoi-

mintaa koskevat arvot ovat muutoksessa. Nuorten kiinnittyminen järjestötoimintaa näyttää vähenevän. Kaupallinen vapaa-ajantoiminta kilpailee järjestötoiminnan kanssa lasten ja nuorten vapaa-ajasta. Nuoret ovat kiinnostuneita vapaaehtoistoiminnasta. Lasten ja nuorten palveluiden osuus julkisella sektorilla näyttää vähenevän. Nuorisotyön palvelujen tuottamisessa haetaan uusia, kustannustehokkaita ratkaisuja.

Media

Median merkitys lasten ja nuorten maailmankuvan muokkaajana on lisääntynyt. Nuoret hoitavat sosiaalisia suhteitaan myös kännykällä ja internetissä. Sähköisistä foorumeista muodostuu yhä tärkeämpiä viestinnän, vuorovaikutuksen ja julkaisun kanavia. Nuoret tavoitetaan entistä useammin uusien medioiden kautta. Mediakasvatuksen tarve lisääntyy.

Koulu

ret viettävät yhä suuremman osan ajastaan kouluympäristössä. Merkittävä osa 1. ja 2. luokan oppilaista osallistuu koulujen järjestämään aamu- ja iltapäivätoimintaan. Koulu tarjoaa lisääntyvässä määrin myös erilaista kerhotoimintaa. Yrittäjyyskasvatus näyttää vakiinnuttavan asemansa osana koulujen toimintaa.

Työelämä

Taloudellisen taantuman aikana työllisyyden ongelmat kohdistuvat erityisesti nuoriin ikäluokkiin, mikä vaikeuttaa nuorten kiinnittymistä työelämään ja yhteiskuntaan. Epätavalliset työsuhteet ovat erityisesti nuorten ongelma. Pittemällä aikavälillä Suomessa tulee valitsemaan monilla aloilla työvoimapula ja nuorilla on hyvät työllistymisen mahdollisuudet.

Hyvinvointi

Nuorten hyvinvointi polarisoituu. Valtaosa lapsista ja nuorista voi hyvin. Osalle lapsista ja nuorista kasautuu yhä vaikeampia ongelmia. Vaativaa hoitoa tarvitsevien lasten ja nuorten määrä lisääntyy.

Kuntarakente, palvelut ja talous

Kuntien määrä on kuntaliitosten myötä vähentynyt ja tämä kehitys tulee jatkamaan. 4H-yhdistykset ovat reagoineet muutoksiin pääsääntöisesti järjestämällä toiminnat uusia kuntia vastaaviksi. Todennäköisesti 4H-yhdistysten lukumää-

rä tulee edelleen vähenemään. Kuntien taloustilanteen kiristyminen on haaste 4H-nuorisotyön rahoitukselle. Osa kunnista lisää nuorisotyön palvelujen hankintaa järjestöiltä.

4H-nuorisotyön toiminta-ajatus, päämäärä ja arvot

Toiminta-ajatus

4H-harrastuksessa lapsi ja nuori kasvaa kohti vastuullista ja yritteliästä aikuisuutta. Lapsen ja nuoren kehitysvaiheet huomioon ottavassa toiminnassa opitaan itse tekemällä. 4H-kerhossa omakсутaan käytännön taitoja ja tietoja koulutetun ohjaajan tuella. 4H-koulutukset ja -kurssit syventävät nuoren osaamista. Toiminnassa saadaan valmiuksia yrittäjyyteen ja työelämään

Päämäärä

4H-järjestö on valtakunnallinen, yhtenäinen ja kehittyvä lasten ja nuorten elämäntilannetta ja yritteliäisyyttä tukeva kansalaisjärjestö sekä johtava nuorisopalvelujen tuottaja.

Arvot

Arvot ilmaisevat mikä on meille toiminnassamme tärkeää. Arvot luovat toiminnallemme perustan ja ohjaavat meitä jokapäiväisessä työssämme. Arvojen merkitystä käytännön toiminnassa tulee korostaa.

Nuorisotyön toimintaympäristö on vuosikymmenten kuluessa muuttunut olennaisesti. Kuitenkaan 4H-nuorisotyön arvopohjaa ei ole ollut tarvetta muuttaa. Järjestön arvopohja muodostuu neljästä H-kirjaimesta:

Harkinta (Head)

Harkinta kuvaa sitä, miten tärkeää ihmisen on jatkuvasti kehittää omaa ajatteluaan sekä pyrkiä kaikessa toiminnassaan rehellisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen.

Harjaannus (Hands)

Harjaannus tarkoittaa käytännön ja käden taitoja, joita harjoitellaan kaikessa 4H-toiminnassa. Tähän liittyvät tärkeinä osana asenteet, kuten esimerkiksi yritteliäisyys ja ahkeruus.

Hyvyys (Heart)

Hyvyys kertoo toisen ihmisen kunnioittamisesta ja huolenpidosta. Siihen liittyvät myös yhteistyötaidot ja hyvä käytös.

Hyvinvointi (Health)

Hyvinvointi on kokonaisvaltainen asia, johon liittyvät ihmisen fyysinen ja henkinen tasapaino sekä riittävä aineellinen hyvinvointi.

Tavoitteena on, että 4H-toimija – lapsi tai aikuinen – toteuttaessaan elämänsään kaikkia neljää H-kirjainta – pystyy luomaan arjen hyvinvointia itselleen ja muille

Toiminnan päälinjaukset vuosille 2011 – 2013

Strategian keskeisiä kohderyhmiä ja toteuttajia ovat yhdistysten, piirien ja liiton luottamushenkilöt, vapaaehtoiset ja toimihenkilöt. Strategialla vahvistetaan 4H-nuorisotyön vaikuttavuutta yhteiskunnassa.

1. Vahva yhdistys on voimavaramme

4H-nuorisotyö tehdään paikallisissa 4H-yhdistyksissä. Kun yhdistyksen menestyvät, 4H menestyy. Kaikilla yhdistyksillä on oikeus järjestön tuottamiin yhdenmukaisiin tukipalveluihin.

Kuluvan strategiakauden kehitystyön tuloksia jalkautetaan kolmen vuoden ajan.

- Päivitetään nykyinen yhdistysten tukimateriaali.
- Yhdistys on piirin avainasiakas. Piiri on yhdistyksen aktiivinen kumppani ja tuki matkalla menestykseen. Piiri onnistuu, kun sen alueen yhdistykset pärjäävät hyvin.
- Luodaan laatu- tai auditointijärjestelmä yhdistysten kehittämisen työvälineeksi.
- Suunnitellaan erilaisia 4H-yhdistyksen toimintamalleja erilaisiin toimintaympäristöihin ja erikokoisille yhdistyksille. Tavoitteena on menestys kaikkialla Suomessa.
- Aktiiviset vapaaehtoiset ovat yhdistykselle tärkeä voimavara, joka mahdollistaa toiminnan laajentamisen ja toimihenkilön työpanoksen kohdentamisen oikeisiin asioihin. Vapaaehtoistyön toimintamallit otetaan käyttöön tai niiden käyttöä tehostetaan.
- Tuetaan kaikin keinoin toimihenkilöiden jaksamista.

Tuloksia 2014: Vahvat 4H-yhdistykset muodostavat toiminnan perustan. Sen elementtejä ovat mm. hyvä hallitustyöskentely,

vakaa toiminnanjohtajan työsuhde, riittävä vapaaehtoisten määrä ja tuki, vahvat nuorisotyön tuotteet. 4H:lla on erilaisia toimintamalleja erilaisiin toimintaympäristöihin. Ammattitaitoiset toimihenkilöt viihtyvät työssään ja heidän osaamistaan ja jaksamistaan tuetaan. Arjessa se tarkoittaa mm. piirin ja liiton tukipalveluita, selkeää perehdytys- ja koulutusjärjestelmää, toimivaa palaute- ja kannustejärjestelmää sekä työhyvinvoinnin säännöllistä seuranta. Vapaaehtoiset nuoret ja aikuiset löytävät 4H:sta monipuolisia tapoja toimia. Vapaaehtoisten tehtäviä voidaan pilkkoa ja kierrättää. Piirien ja liiton tuki yhdistyksille kohdistuu oikeisiin asioihin.

2. Avaintuotteet arjeksi

Strategiakauden aikana keskitytään järjestössä määriteltyjen avaintuotteiden ja niihin liittyvien tukimateriaalien käyttöön ottamiseen sekä toiminnan yhdenmukaisuuden lisäämiseen.

- Yhdistykset ottavat avaintuotteet keskeiseksi osaksi toimintaansa.
- Piirit tukevat yhdistyksiä avaintuotteiden käyttämisessä.
- Liitto tukee parhaan osaamisensa mukaisesti avaintuotteiden käyttöönottoa yhdistyksissä.

Tuloksia 2014: Neljä avaintuotetta ja niiden toteuttamisen välineet tunnetaan kaikissa yhdistyksissä (toimihenkilöt, luottamushenkilöt, keskeiset vapaaehtoiset). Avaintuotteet muodostavat yhdistyksen toiminnan perustan.

3. Kansalaiskasvatus kokonaisuudeksi

4H:n nuorisotyö jaetaan kahteen päälinjaan, jotka ovat kansalaiskasvatus sekä työelämävalmiuksien edistäminen ja yrittäjyyskasvatus. Kansalaiskasvatus sisältää tällä hetkellä laajan joukon erilaisia keinoja, menetelmiä ja toimintamalleja.

- Kansalaiskasvatuksen toimintalinja kehitetään yhtenäiseksi ja toimivaksi.
- Kehitetään ryhmätoiminnan malleja yli 13-vuotiaalle nuorille.
- Täsmennetään 4H-nuorisotyön ikäraja.

Tuloksia 2014: Yhdistykset saavat käyttöönsä kansalaiskasvatuksen työvälineen, joka tukee aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamista. Kansalaiskasvatuksen rakenne ja sisällöt ovat kunnossa. 4H tarjoaa monipuolista ryhmätoimintaa kaikenikäisille lapsille ja nuorille.

4. Viestinnän vahvistaminen

Viestinnän tärkein tavoite on saada viesti perille. Siten saamme lapset ja nuoret osallistumaan toimintaamme. Olemme avoimia innovaatioille, mutta samalla jatkamme olemassa olevien hyvien käytäntöjen

hyödyntämistä ja kehittämistä.

- Kehitämme uusia toimintamalleja, jotka meillä olisi käytettävissä sopivia välineitä eri kohderyhmien tavoittamiseen.
- Koulutamme aktiivisesti toimihenkilöitä järjestön viestintävälineiden käyttöön ja paikallistason viestinnän toteuttamiseen.
- Vahvistamme 4H:n julkista kuvaa kertomalla säännöllisesti yleisölle, erityisesti nuorille, 4H:n eri toimintamuodoista ja tapahtumista paikallisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti.

Tuloksia 2014: Toimihenkilöt tuntevat järjestön sisäiset viestintäkanavat ja osaa käyttää niitä. Toimihenkilöt ymmärtävät sisäisen viestinnän merkityksen ja toteuttavat sitä yhdessä sovitujen periaatteiden mukaisesti. Vapaaehtoiset saavat tarvitsemansa tiedon järjestön toiminnasta. Yleisöllä on myönteinen kuva nykyisestä 4H-toiminnasta

5. Organisaatio on työvälineemme

4H-järjestö muodostuu yhdistyksistä, piireistä ja liitosta. Se on kokonaisuus, jonka tavoitteena on 4H-nuorisotyön menestyminen ja sen tulee käyttää voimavarojaan mahdollisimman viisaasti. Organisaatiokerkeä tukee paikallistason toiminnan toteuttamista. Eri organisaatiotasojen työnjako on selkeä ja määritellyt vastuut toteutuvat. Toimihenkilöt ovat asiantuntevia ja toimivat ammattimaisesti. Järjestön hallinnossa noudatetaan yhdessä sovitun, yhdenmukaisia käytäntöjä. Hyvä organisaatio tarjoaa tukea henkilöstölle ja pitää huolen henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta. Hyvä organisaatio tarjoaa monipuolisia vapaaehtoisen osallistumisen paikkoja, jotka sopivat toimijoiden mahdollisuuksiin käyttää vapaa-aikaansa 4H-järjestön hyväksi.

- Tehostetaan hallintoasioiden hoitamista tavoitteena nuorisotyön resurssien lisääminen ja taloudellisten riskien vähentäminen.
- Parannetaan ja tehostetaan yhdistysten tukipalveluja mm. organisaatioiden yhteistoimintaa kehittämällä.
- Kehitetään 4H-organisaatioiden ja toimijoiden vuorovaikutusjärjestelmiä.

Tuloksia 2014: Resursseja on siirretty hallinnosta nuorisotyöhön ja tukipalvelut tuotetaan yhdenmukaisesti ja rationaalisesti